اقتصاد سرآمد
چهارشنبه-۲۲ آذر ۱۴۰۲-سال هفتم-شماره ۱۸۰۷

دانش دریا

ورود جهاد دانشگاهی به راه‌اندازی رویان دریایی

لزوم راه‌اندازی رویان دریایی توسط جهاد دانشگاهی در استان هرمزگان این مهم، فعالیت علمی، عملیاتی و میدانی را در کنار هم انجام می‌دهد.

مهدی دوستی، اســـتاندار هرمزگان در دیدار با حسن مسلمی نائینی رییس جهاد دانشگاهی کشور با دعوت از این نهاد برای ورود به مساله رویان دریایی در استان هرمزگان اظهار کرد: در این زمینه تمامی همکاری‌های لازم با جهاد دانشگاهی صورت خواهد گرفت و تنها می‌خواهیم این نهاد دانش علمـــی و فناوری خود را به کار گیرد و مدل مورد نظر موفـــق را در حوزه دریا اجرایی کند.

وی با اشاره به تجربه ارزنده جهاد دانشگاهی در زمینه پژوهشـــگاه رویان افزود: تحقق اقتصـــاد دریامحور دستور رهبر معظم انقلاب اســـت و تاکید داریم این امر رهبری عملی شـــود؛ در این حوزه آماده‌ایم برای طرح‌های علمی و پژوهشـــی علاوه بر تامین زمین، تمامی زیرســـاخت‌های مورد نیاز را نیز تامین کنیم و کمک‌های فنی اعتباری تخصیص دهیم.

نماینده عالی دولت در اســـتان هرمزگان با اشـــاره به ظرفیت‌های فراوان این خطـــه در زمینه‌های مختلف گفت: در حوزه پژوهشی و علمی نیازمند کار بر روی سه مساله مهم هستیم که در صورت تحقق آن می‌توان اقدام‌های موثری در زمینه توسعه اقتصاد انجام داد.

وی با بیان اینکه نخستین مساله با افزایش بهره‌وری از آب شیرین‌کن‌ها مرتبط است، ادامه داد: هم‌اکنون به ازای هر سه و نیم کیلووات انرژی، یک مترمکعب آب شیرین‌سازی می‌شود اما به دنبال این هستیم با انجام کارهای پژوهشی و علمی، این میزان را به تولید یک متر مکعب آب شیرین در ازای یک کیلووات انرژی انجام دهیم.

دوستی ادامه داد: با تحقق این هدف که از جمله سلسله مسائل ملی نیز به شـــمار می‌آید می‌توان زمینه آبیاری زمین‌های کشاورزی از آب شیرین‌سازی شده از دریا را فراهم کرد که نقش موثری در تولید و اشـــتغال ایفا می‌کند و جهاد دانشگاهی می‌تواند با توان و ظرفیت موجود در این زمینه کمک کند.

وی مسأله مهم دیگر را ورود به زنجیره تولید جلبک در استان هرمزگان عنوان و تصریح کرد: آماده استفاده از توان علمی جهاد دانشگاهی در این زمینه هستیم.

استاندار هرمزگان با تاکید بر منابع عظیم معادن آهن هماتیت اســـتان گفت: برآورد اولیه حاکی از وجود حدود ۸۰۰ میلیون تن ذخیـــره معدنی آهن هماتیت است که برای استفاده از این ظرفیت نیز آماده دریافت طرح‌های علمی جهاد دانشگاهی هستیم و می‌توانیم زمینه‌های همکاری در این خصوص را نیز فراهم کنیم.

رییس جهاد دانشگاهی کشور: از پیشنهاد ایجاد رویان دریایی در هرمزگان استقبال کنیم

رییس جهاد دانشـــگاهی کشـــور نیز بـــا قدردانی از عملکرد استاندار هرمزگان در زمینه حمایت از فعالیت های علمی و پژوهشـــی و توسعه مســـائل اقتصادی گفت: جهاد دانشـــگاهی مجموعه ای علمی است که توانســـته در حوزه‌های مختلف از جملـــه در حوزه ناباروری اقدامات مهم و در سطح جهانی انجام دهد.

حسن مســـلمی نائینی افزود: علاوه بر حوزه سلول درمانی، در زمینه طراحی و ساخت تجهیزات مورد نیاز در صنعت نفت نیز کارهای بزرگی انجام شده است که توانسته به کشور کمک‌های بزرگی کند.

وی تصریح کرد: در خصوص امنیت غذایی و تامین شیر و گوشت با اقدام‌های علمی انجام شده در حوزه دام سنگین توانســـته‌ایم گام‌های خوبی در این زمینه برداریم.

رییس جهاد دانشـــگاهی کشـــور گفت: هرمزگانی اســـتانی با ظرفیت بالا به ویژه در حوزه دریایی است که می‌تواند در زمینه اقتصاد دریامحور نقش مهمی ایفا کند، از این رو آماده همکاری با اســـتانداری در زمینه علمی، پژوهشی و توسعه فناوری هستیم.

وی با استقبال از پیشـــنهاد ایجاد رویان دریایی گفت: طرح مورد نظر را ارائه خواهیم داد و در زمینه فعالیت های مرتبط با آهن هماتیت نیز آماده همکاری با استان هستیم.

در این نشســـت تفاهم نامه همکاری بین استانداری هرمزگان و جهاد دانشگاهی کشور در راستای استفاده از ظرفیت‌ها و توانمندی‌های جهاد دانشـــگاهی در زمینه‌هـــای اجتماعـــی، فرهنگی، اجرایـــی، علمی، آموزشی، کارآفرینی، سلامت و فناوری امضا شد.

بخش اول

قربان زاده: مدیر کل برنامه ریزی و بودجه سازمان شیلات ایران به «اقتصادسرآمد» می‌گوید:

ارزان سازی غذاهای دریایی در گرو تخصیص نهاده و حمایت دولت است

به دنبال جایگزینی ماهی به جای مرغ هستیم

گروه شـــیلات – امید اســـماعیلی – امنیت غذایی زیر بنای امنیت اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و سیاسی کشـــور است و از ارکان حکمرانی خـــوب و عادلانه به شـــمار می رود، به طوری کـه از منظـر ارزش های بنیادیـن به عنوان یکی از مهم ترین حقـوق فـرد و جامعه محسـوب می شـــود. تولیدات جهانی حاصل از صید و آبزی پروری نقش بســـزایی در تأمین غذا و امنیت غذایی در جهان دارد و بیش از ۱۵ درصد فرآورده های پرو تئینی را شامل می شود.

سازمان خوار و بار جهانی (فائو) برآورد کرده است که فرآورده های ماهی در حدود ۱۹ درصد پروتئین مصرفی کشورهای در حال توسعه را تشکیل می دهد. این رقم با اینکه متوسط یا میانگینی از سطح جهانی را نشـــان می دهد اما ناهمگنی و عدم تجانس زیادی که در ســـطح ملی یا محلی وجـــود دارد را منعکس نمی کند.

بر اساس آمارهای موجود ســـهم غذاهای دریایی از سفره ایرانیان یک ششم میزان استاندارد جهانی است و با وجود اهمیت غذاهای دریایی در سلامت مردم، هنوز ســـهم این غذاها در ســـفره‌های ایرانیان ناچیز است. این مقدار کم، در ســـال های اخیر، با توجه به روند تورمی حاکم بر کشـــور و افزایش قابل توجه قیمت ها، کاهش هم یافته است.

تأمین امنیت غذایی از طریق آبزیان، یکی از بسترهای اصلی و رویکردهای مهم سند ملی راهبردی تحول امنیت غذایی کشور اســـت که به صورت ده ساله از ۱۴۰۱ تا ۱۴۱۰ پیش بینی و تدوین شـــده است. در سیاست های کلی توســـعه دریامحور هم که در آبان ماه سال جاری ابلاغ شد، بر بهره‌برداری حداکثری و بهینه از ظرفیت‌ها، منابع و ذخایر زیست بوم دریایی با ممانعت از تخریب محیط زیســـت دریایی تأکید شده است.

امنیـت غذایـی زمانـی به دسـت می آیـد کـه همه مـردم همواره بـه غذای کافی، سـالم، مغذی و حلال دسترسـی فیزیکـی و اقتصادی داشـته باشـند و این غذا نیازهـــای فرد برای یک زندگی سـالم و فعـال را فراهـم سـازد. شیلات یکی از صنایع راهبردی و به عنوان یکی از پایه‌هـــای تامین امنیت غذایی مورد توجه قرار دارد. با توجه به سهم اندک غذاهای دریایی و آبزی خوری در ســـفره مردم و ظرفیت های قابل توجه کشـــور در این تولید پروتئین هـــای دریایی با توجه به قرارگیری در کنار دریا در دو سوی شمالی و جنوبی، باید در برنامه های کلان کشور سهم بیشتری از غذاهای دریایی به عنوان پایه غذایی مردم منظور گردد و برنامه ریزی ها به گونه ای باشد که ذائقه مردم به سمت غذاهای دریایی متمایل گردد.

تحریریه روزنامه دریایی اقتصادسرآمد در گفت و گو با رجبعلی قربان زاده، مدیرکل برنامه ریزی و بودجه سازمان شیلات کشـــور داشـــته، به وضعیت میزان مصرف غذاهای دریایی و قیمـــت آن ها و همچنین برنامه های پیش روی ســـازمان شـــیلات کشور در افزایش میزان حضور آبزیان بر ســـفره مردم پرداخته شد که از نظر شما می گذرد:

> صورت اگر بخواهیم که غذای سالم و پروتئین با کیفیت در اختیار مردم قرار بگیرد، باید حمایت از آبزیان در قالب حمایت‌های مالی انجام شود. ارائه تسهیلات کم بهره می تواند مسائل مالی که بیشتر تولیدکنندگان درگیر آن هستند را رفع کند. اگر به صورت جاری و با بهره ۲۳ درصد این تسهیلات ارائه گردد، روند به قرار جاری ادامه پیدا می کند. باید تسهیلات دارای یارانه در اختیار پرورش دهندگان قرار بگیرد.

اقتصاد سرآمد: امنیت غذایی و فرهنگ سازی غذای دریایی، گرانی ماهی و فرآورده های آن به گونه ای است که مردم دوســـت دارند که ماهی و غذاهای دریایی بخورند، اما نمی شود. در حوزه کاری شما که در بخش برنامه ریزی سازمان شیلات می باشد، آیا برنامه ای وجود دارد که مـــردم بتوانند ماهی و فرآورده های آن را بر روی سفره خود داشته باشند؟

رجبعلی قربان زاده: یکی از وظایف سازمان شیلات آماده سازی و فراهمی محصولات شیلات برای آحاد جامعه است. اینکه این سازمان چقدر می تواند بر روی قیمت آبزیان نقش داشته باشد، قیمت براساس عرضه و تقاضا تعیین می گردد. هیچ نهاده ای از طرف دولت در این حوزه به بخش خصوصی داده نمی شود. بخش خصوصی نهاده ها را به صـــورت آزاد تهیه می کنند و به همین نحو هم محصولات خود را عرضه می کنند.

اینکه گفته می شود که آبزیان گران است، باید پرسیده شـــود که محصولات پروتئینی دیگر چه قیمتی دارند که به نســـبت آن ها آبزیان گران محسوب می شود؟ همچنین، هزینه تولیـــد محصولاتی کـــه الان چه به صورت صید و چه به صورت آبزی پروری عرضه می شود، بالاست. در آبزی پروری به اذعان کارشناسان، تا ۷۰ درصد هزینه پرورش مربوط بـــه غذای آبزیان است. نهاده های که در اختیار آبزی پروری قرار بگیرد، به سهولت در دسترس قرار ندارد. بخشی از این نهاده ها را وزارت جهاد کشـــاورزی کمک مـــی کند که در اختیار این تولیدکنندگان قرار بگیـــرد، اما آن طور که باید نیست و پرورش دهنده بیشتر از بازار آزاد تهیه می کند که قطعاً بر روی قیمت تأثیر دارد. یکی از پیگیری سازمان شیلات ایران از وزارت جهاد کشاورزی این است که نهاده های که وارد می شوند در اختیار آبزی پروران قرار بگیرد.

اقتصاد سرآمد: در خصوص فرهنگ مصرف آبزیان یا اینکه برای فرهنگ سازی ماهی خوری مردم ایران چکار باید کرد؟

رجبعلی قربان زاده: یکی دیگر از وظایف ســـازمان شیلات فرهنگ سازی است که به عنوان دومین بخش از افزایش مصرف غذاهای دریایی، فرهنگ ســـازی محسوب می شود. ریاست سازمان شیلات جلساتی متعددی را با بخش مختلف از جمله شـــبکه سلامت دارد. کارگروهی هم به همین منظور تشکیل شده است که در تلاش است تا این مقوله را فرهنگ سازی کند. مردم برای تأمین پروتئین ســـالم و لازم تنها به سمت گوشت قرمز و مرغ نروند و آبزیان می تواند جایگزین مناسبی باشد.

یکی از برنامه های سازمان شیلات این است که بتوانیم پروتئین آبزیان را جایگزین مرغ کنیم و با کمک وزارت جهادکشـــاورزی به دنبال اجرایی شـــدن این برنامه هستیم. چگونگی عملیاتی شـــدن این برنامه از چند فاکتور تأثیر می پذیرد. یکی از آن ها مربوط به قیمت است که تلاش بیشتر از سازمان را می طلبد. دولت از طریق وزارت جهاد کشاورزی، نهاده های لازم را در اختیار پرورش دهندگان آبزی قرار دهند و آبزیان در اولویت قرار بگیرند.

در یک مقطعی مرغ، سفره بیشتر مردم را از آن خود کرد. از دلایل این موضوع، یکی آن که واردات این محصول آزاد شد و مرغ با یارانه حداکثری وارد کشور و سفره مردم شـــد که به راحتی الان نمی توان آن را از ســـفره آنان حذف کرد. اگر همین حمایتی که از گوشت مرغ صورت می گیرد از آبزیان صورت بگیرد، ذائقه مردم به سمت آبزیان متمایل می شود. سازمان شیلات به تنهایی نمی تواند این ذائقه را تغییر دهد و دولت باید پای کار بیاید. همچنین صدا و ســـیما برای تبلیغ فرهنگ آبزی خوری باید پای کار باشد.

ســـازمان می تواند به دنبال منابعی بـــرای حمایت از تولیدکننده و ارزان سازی باشد و اگر این منابع از طرف دولت صورت نگیرد، نمی توان به صورت دســـتوری از تولیدکنندگان کاهش قیمت محصولات خواســـته شود. اگر کمک دولت برقرار شود، می تواند در قیمت گذاری هم ورود کند. اما با شرایط الان کار چندانی از دست سازمان شیلات برنمی آید؛ هرچند پیگیر مسائل این گروه از تولیدکنندگان هستیم و با اتحادیه پرورش دهندگان همکاری مســـتمر داریم. ولی اگر حمایت نباشد، توفیق چندانی میسر نمی گردد.

اقتصاد سرآمد: در برنامه هفتم توسعه برای افزایش عرضه ماهی و فراورده های آن تمهیداتی دیده شده است؟

رجبعلی قربان زاده: در برنامه هفتم توســـعه کشـــور قرار شده است که عرضه محصولات آبزی پروری و دریایی از یک میلیون و ۳۵۰ هزار تن به یک میلیون و ۸۰۰ هزار تن برســـد. تمرکز بیشتر هم در بخش آبزی پروری است. صیادی به شیوه معمول خود، میزان تولید مشخصی دارد و افزایشـــی چندانی در آن حوزه رقم نمی خورد. هرچند پرورش ماهی در قفس و پرورش میگو در سواحل به دریا مربوط می شوند، در افزایش میزان تولید سهم خواهند داشت و توسعه آنان نیز در برنامه قرار دارد.

اقتصاد سرآمد: برای دسترســـی و تحقق این مهم چکار باید کرد؟

رجبعلی قربان زاده: برای افزایش میزان تولید به یک میلیون و ۸۰۰ هزار تن نیاز به سرمایه گذاری و ایجاد زیرساخت، بازارسازی، بازاررسانی و مصرف آبزیان وجود دارد. پرورش دهنده وقتی به ســـمت افزایش تولید می رود که بازار مصرف آن هم وجود داشـــته باشـــد. افزایش مصرف هم نیازمنـــد حمایت دولت در ایجاد زیرساخت ها و تسهیلات و در اختیار گذاشتن نهاده های مربوطه اســـت که اقدامات خوبـــی هم در حال حاضر انجام گرفته است.

به هر صورت اگر بخواهیم که غذای سالم و پروتئین با کیفیت در اختیار مردم قـــرار بگیرد، باید حمایت از آبزیان در قالب حمایت های مالی انجام شـــود. ارائه تســـهیلات کم بهره می تواند مســـائل مالی که بیشتر تولیدکنندگان درگیر آن هســـتند را رفـــع کند. اگر به صورت جاری و بـــا بهره ۲۳ درصد این تســـهیلات ارائه گردد، روند بـــه قرار جاری ادامـــه پیدا می کند. باید تسهیلات دارای یارانه در اختیار پرورش دهندگان قرار بگیرد.

اقتصاد سرآمد: خب، قاعدتا در همین راستا بودجه ای تزریق شده و تخصیص یافته است؟

رجبعلی قربان زاده: در بند الف تبصره ۱۸ قانون بودجه ســـال جاری کشـــور، یارانه تســـهیلات پیش بینی شده اســـت، اما الان که در ماه آذر قرار داریم، هنوز یک ریال به زیربخش تخصیص داده نشده اســـت. همه مسئولان وزارت جهاد کشاورزی و سازمان شیلات به طور مستمر پیگیری مـــی کنند که حداقل برای تولیـــد آبزی پروری، نقدینگی لازم برای تأمین نهاده در اختیار پرورش دهندگان قرار گیرد. اما علیرغم همـــه پیگیری ها تا کنون حتی یک ریال از تسهیلات یارانه دار به تولیدکنندگان آبزی پروری اختصاص نیافته است. این یکی از دلایل افزایش قیمت محصولات آبزیان اســـت. وقتی تولیدکننده برای آبزی پروری مجبور به دریافت تسهیلات با بهره ۲۳درصد می شود، چگونه می تواند قیمت محصولات خود را کم کند؟

اقتصاد سرآمد: آنچه از کلام شـــما بر می آید، نشان دهنده یک نقیصه بزرگ از برنامه ریزی تا اجرا را نشان می دهد. براین اساس علی رغم پیش بینی حمایت از بخش دریایی در برنامه های پنجم، ششم و اخیراً هفتم و همچنین سند ابلاغی رهبری درباره اقتصاد دریاپایه، براساس این نقیصه، آیا می توان انتظار بهبود این شرایط را داشت؟

رجبعلی قربان زاده: براساس سیاست های ابلاغی مقام معظم رهبری کـــه در آبان ماه ابلاغ شـــد و قبل از آن هم سیاســـت های توســـعه اقتصاد دریامحور هم ابلاغ شده بود، احکام خوبـــی در برنامه هفتم بـــرای این موضوع لحاظ کردیم. ماده ۶۱ تا ۶۳ قانون برنامه هفتم، در سه بند، حمایت از توسعه اقتصاد دریامحور منظور شده است و دستگاه های مانند وزارت نیرو، نفت و ... را مکلف کرده است که حمایت کنند.

در برنامه هفتم، موارد خوبی برای این منظور ذکر شـــده اســـت. در لایحه بودجه ۱۴۰۳ که دولت به مجلس ارائه کرد، ما تبصره های خوبـــی را آوردیـــم. امیدواریم هم نمایندگان محترم مجلس و هم دولتمـــردان کمک کنند این حمایت صورت بگیرد. در سند امنیت غذایی که ۱۰ ساله پیش بینی شده است، قرار شد تا در تولید آبزیان به دو میلیون و ششصد هزار تن برسیم. رسیدن به این مقدار، با توجه به ظرفیت هایی که در بخش شیلات؛ دریا، سواحل و آبزی پروری وجود دارد، دست یافتنی است.

براساس گزارش فائو، در ســـال ۲۰۵۰ تنها جایی که می تواند از نظر غذایـــی، دنیا را نجات دهد، آبزیان اســـت. بنابراین باید به ســـمت دریا رفت. تا به حال کمتر از دریا استفاده کردیم. براســـاس مطالعات انجام شده، به مقدار چهارمیلیون وششصد هزار تن امکان تولید آبزیان را در خلیج فارس، دریای عمان و دریـــای خزر داریم. امکان بیشتر از ۸۰۰ هزار تن پرورش میگو را در سواحل داریم. اما الان چقدر بهره برداری می شود؟ زیرساخت ها باید تقویت و حمایت شـــوند. ما به دنبـــال جایگزین کردن پروتئین آبزیان به جای پروتئین هایی که دچار مســـئله و مشکلند، هستیم.